

ВПРОВАДЖЕННЯ ЧЕТВЕРТОГО ЕНЕРГОПАКЕТУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УКРАЇНІ

Українська енергетика має значний потенціал для залучення інвестицій. Проте протягом тривалого періоду в галузі бракувало прозорих, конкурентних та зрозумілих правил гри для учасників ринку, панували монополії та зарегульованість. Усе це сукупно і створювало той негативний ефект, який перешкодив активному поступальному розвитку і модернізації української енергетики.

Реформування спрямоване на те, щоб привести національне законодавство у відповідність до законодавства, норм та стандартів ЄС, що передбачено Договором про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Завершення імплементації європейського законодавства, впровадження європейських стандартів не лише сприятиме прискоренню позитивних перетворень в енергетичному секторі України, а й допоможе вивільнити значний потенціал країни у новітніх сегментах енергетичної галузі, таких як відновлювана енергетика.

У найближчі роки Україна як асоційований партнер ЄС через Енергетичне співтовариство буде зобов'язана імплементувати основні норми Четвертого енергетичного пакету.

Це означає, що ми повинні готуватись до нової хвилі реформування енергетичного сектора, ставлячи у фокус уваги саме споживача.

"Спіраль смерті" для традиційного енергобізнесу:

На європейському ринку електроенергії вже давно з'явилась нова група гравців, названих проз'юмерами.

Вони не лише споживають, але й продають надлишки виробленої ними електроенергії та можуть надавати додаткові "гнучкі" послуги.

Традиційно до проз'юмерів відносять власників домашніх сонячних та вітрових електростанцій, електромобілів, акумуляторних батарей, енергетичні кооперативи або житлові асоціації (аналог ОСББ), державні установи, такі як школи або лікарні та ін. Широкомасштабне залучення проз'юмерів на енергетичний ринок стало можливим завдяки різкому падінню вартості технологій відновлюваної енергетики. А завдяки технологіям розподіленого виробництва електроенергії та додатковому обладнанню (батарей, розумні лічильники) ці домогосподарства зможуть змінювати свої добові профілі споживання та скорочувати піковий попит на електроенергію.

Рамки діяльності проз'юмерів були визначені у Четвертому енергопакеті ЄС. Відповідно до законодавства ЄС, проз'юмери провадять некомерційну та неліцензовану діяльність і можуть продавати надлишки електроенергії прямо іншому споживачу, постачальнику або віддавати у мережу.

Деякі енергетичні компанії в США і Австралії, очікуючи на зростання споживання електроенергії, вже зазнали фінансових збитків, інвестувавши чималі кошти у розширення високовольтних ліній електропередачі. Натомість споживачі обрали розподілену генерацію.

У відповідь, намагаючись компенсувати витрати, компанії підняли ціни на електроенергію. Останнє викликало ще більший відтік клієнтів та поставило ці енергетичні компанії перед загрозою так званої "спіралі смерті" – ситуації, коли втрата частини змушує підвищувати ціни для решти споживачів, що сприяє ще більшому відтоку.

Споживач передусім:

Новий пакет європейського законодавства "Чиста енергія для всіх європейців" (Четвертий енергопакет) визначає споживача як головного гравця в процесі енергетичної трансформації і наголошує, що саме споживач отримає найбільші вигоди від децентралізації, діджиталізації та збільшення частки відновлювальної енергії.

Зокрема, Четвертий енергопакет деталізує правила захисту споживачів, визначає порядок забезпечення розумними лічильниками, пристроями та програмами для порівняння цін різних постачальників, гнучкості контрактів в питаннях зміни постачальника та ціни, створення та функціонування так званих енергетичних спільнот (енергетичних кооперативів).

Ми повинні готуватись до нової хвилі реформування енергетичного сектора, ставлячи у фокус саме споживача. Більше того, впровадження європейської моделі ринку електроенергії наближає нас до ЄС не лише в технічному та економічному плані, а й через впровадження європейських цінностей у бізнес-відносинах.

Отже, підводячи підсумки, варто також зазначити, що впровадження Четвертого енергопакету значно демонополізує ринки, адже як було наведено у прикладах вище, дані реформи і нововведення сприяють розвитку діяльності проз'юмерів, що у свою чергу роблять великі енергетичні компанії неконкурентними, ставлячи під загрозу їхню діяльність в умовах монополії.